

Plattdütsk in de Bookhannel

Engelsk, Spaansk of ok Latien – in en goode Bookgeschäft finnt elke Leser dat rechte Book in de rechte Spraak. Aver wo sütt dat egentlik mit Plattdütsk in de Bookhannel ut?

En eerste Schamp in de Regalen van en Bookladen in Mönster wiest vör alls eens: Dat Thema ‚Lokalpatriotismus‘ maakt hier en heel Ofdelen vull, de slicht aver passend „Westfalen“ döfft wurr. Daarin sünd tegen en Bült Warcken up hoogdütsk över de Gegend doch immer 27 Boken, de up plattdütsk of över ‚Masematte‘ – en geheme Spraak ut Mönster (1) – verfaat wurren. 15 daarvan wurren up Platt schreven.

Mit de langjarige Bookhannelsfroof Marni Baxivanakis hebb ik mi bi Thalia in de ‚Arkaden‘ van Mönster truffen un ins över de Rull van de plattdütske Leesgood in Mönster snackt. Well schrifft, verleggt un köfft de Boken? Över wat word egentlik schreven? Un tolest: welke Bedüden hett dat plattdütske Leesgood för den Bookhannel in Mönster?

Begünnen wi toerst mit dat Produzieren van plattdütske Boken: Hier höört to’n Bispill Otto Pötter to de Schrievers, de elk un een kennt. He schreev in Mönsterlänner Platt. 2010 is een Book klaar wurrn, dat „Notizen von Fietsen un Miezen“ heet un van de Aschendorff-Verlag rutgeven wurr. Unner anner kann man up de Internetsied van de „Westfälische Nachrichten“ een Bespreken van dat Book finnen. Jüst diss Daarwesen in de publik Bott draggt daarto bi, dat Plattdütsk in Mönster in d’ Benüll van de Minsken hier munter to hollen.

Aver ok Helmut Holz, een Schriever ut Lünen, is bi plattdütske Literatur in d’ Gegend ganz vörn mit daarbi. Al veer Sammlungen mit körte Vertellsels un Gedichten up Platt hett de lehrte Backer un frohere Sportjournalist intüsken utdaan. Sien Boken bünd so good lieden, dat 2016 een tweede Uplaag produzeert worden muss, üm de Nafraag recht to worden – Dat is

een Saak, de för Literatur in een Seggwies nich unbedingt klaar is. Mit de Mundaard is Helmut Holz al sien Leven lang good bekennt un so bespreckt he ok sülvst plattdütske Texten in dat Journaal „Westfalium“.

Al disse beide Bispillen wiesen, dat för de plattdütske Leesgood vör all spaßig körte Vertellsels un Gedichten bestahn – aver ok völe Woordenboken sin daarbi, um de egenen Spraakkennissen to vergrotern of uptofrisken. Man kann annehmen, dat disse lüttje Utbreiden van dat Plattdütsk up sein Indruck as Spraak för dat Privaat un dat Spaßig torüggtoführen is. Un so stellt sik de Fraag, wo sachts een Krimi of een Drama up Plattdütsk bi de Leesders ankummt. Un hier sin wi ok al bi de Minsken, de de entstahn Boken uplest in de Hannen hollen: de Kunnen un de Leesders. Well köfft plattdütske Leesgood un waarom?

In Mönster is de Leevde to d'Stadt groot un dat wiest sik ok an d' Nafraag na de plattdütske Warken, wo Froo Baxivanakis mi mitdeelde. Man kann wall nich van een Markt utgahn, dat immer groter word, daarför aver van een stadig Interess an de Dialekt. So fragen enige Kunnen stracks na Boken up Plattdütsk (un up Masematte) un se verwachten ok, dat se disse Warken in d' Bokengeschäft kopen könen. Bi de Kunnen hannelt dat sik vör all um de Minsken ut de Gegend bi Mönster, de mit de Plattdütsk ut de Stadt good bekennt sin un de daarmit Erinnerungen ut hör Kinnertied verbinnen, aver dat sin ok Minsken, de na Geschenken för hör Ollen un Grootollen söken. För de Turisten sin disse Boker aver ehrder nich so interessant, wiel se de Spraak nich verstahn.

Hier sücht man – in d' Vergliek mit de allgemene Gebruuk van de Dialekt –, dat de Drubbels van de Sprekers un van de Kopers nanner heel gliek sin. So sin dat vör aller de oller Generation, de plattdütske Leesgood maken un lesen. Doch dat gifft ok Utnahmen un so kann man sik in d' Bokengeschäft van sien Vertoen ok bekennte Boken wo Asterix, Oh, wie schön ist Panama of Harry Potter up Plattdütsk bestellen laten.

To d' Sluss harr Froo Braxivanakis ok twee Vörslagen, wo man de Antahl van de Leesders vergrotern kann: man mutt in de Familien weer mehr Plattdütsk spreken un ok in d' Scholen sall dat tominnst freje Angeboden geven, daarmit de Schölers de Spraak pauken können, wenn se willen.

Disse Bidrag is schreven in Oostfreesk Platt.

*****

Anmarken:

(1) Van diss(e) geheeme Spraak stammen butendeem de bekannte Woorden „Leeze“ (Fahrrad) un „jovel“ (good). Besunners steken hierbi de Schrievers Klaus Siewert un Wolfgang Schemann herut.

Skulptur Projekte in Münster – 2017 to'n fieften Moal

Siet 10. Mai 2017 findt to'n fieften Moal de Skulptur Projekte in Münster statt. De internationale Utstellung heff sik in'n lesten füftig Joahre enen Noamen moket un wiest 35 Kunstwerke, de van alle Lue ümsünst bekiekt wäern köönt. Se wäerd vergliekt met bekannte Utstellungen as de Biennale in Venedig of de Art Basel und heff 2007 öäwer 500.000 Besöikers noah Münster trecket.

Dat Konzept van de Utstellung is, Skulpturen an openliken Oarten in'n heelen Stadtrum to wiesen und doamet Kunst un Stadt to verbinnen. De Künstlers schöölt doabi nich blots iehre Werke präsentieren, sünnern hefft de Utgoabe sük ene Skulptur för enen bestemten Oart of för ene bestimmte Steer uttodenken. So giff dat düsse Joahr to'n Biespäil an'n

Stadthaven enen Steeg unner Water van Ayşe Erkmen, ene törksche Künstlerin. De Steeg schapt ene Verbinnung tüschen biede Sieten van'n Haven, wat doch blots een Aspekt is. De Besöikers schöölt ok dat Element Water up ene näie Art entdecken, wenn se sük op den Öawergang, de nich to saihen is, wagen.

On Water [Auf dem Wasser] (c) Gaffeltange

De Steeg is aower nich dat einzig interessante Projekt. An de Kreuzschanze steiht en Springbrunnen van Nicole Eisenberg. Se schapt en Kontrast to de traditionelle Springbrunnen, as man se vun grote Marktplätz kennt. Staats vörnehme of praislike Figuren, de enen Springbrunnen normalerweise utmaken, sitten of liggen an düsse Brunnen Figuren de äer mööd un fardig utsaihen.

Sketch For a Fountain [Skizze für einen Brunnen] (c) Gaffeltange

Van fröihere Utstellungen bünt noch enige Kunstwerke staihen bliewen, de vandage en wichtige Bidrag ton'n Stadtbäld bünt. Ene Skulptur de elkeen kennt, is de Kirschensäule (Süüle met Karsen) an'n Harsewinkelplatz van Thomas Schütte.

Kirschensäule (c) Gaffeltange

Ok wenn de Utstellung van en poar Mönsteraners sümme vör

füftig Joahren kritisiert wörrn is, gifft dat vandage tomehrst goote Ansichten to de Projekte.

De Skulptur Projekte köönt noch bes to'n 1. Oktober in Münster bekiekt wäern. Kiekt ok mal up düsse Siete för wiedere Infos!

Wel an enen Dag veele Skulpturen saihen wilt, köönt sük best ene Leeze läihnen. Touren wäern in verschedenen Sproaken anboten. To'n Biespäil in Engelsk, Hollansk of ok Kurdisch un Farsi. Blots Plattdütsk is leder no nich doabi.

Düsse Bidrag is schriewen in Emslänner Platt.